

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčerjevi hiši „Hotel Europa.“

Iz deželnih zborov.

Štajerski deželni zbor.

(22. seja 16. januarja.) V deželni odbor se imata voliti dva odbornika. Veliki posestniki volijo enoglasno grofa Kotulinskega, kateri je bil do lani odbornik, a se potem zavolj bolehnosti odpovedal. Volitev drugega odbornika iz cele hiše namestu odstopivšega dr. Schlofferja se še le po šestkratnem voljenji dožene. Pri prvi volitvi gre med dr. Schlofferjem in Konradom in je pri ožji volitvi dr. Schloffer z 28 glasovi proti Konradu, ki je dobil 20 glasov, izvoljen. Dr. Schloffer se na novo odpove zaradi raznih opravil. Volitev se na novo začne in zdaj zmaga zopet še le pri ožji volitvi dr. Schreiner, bivši župan graškega mesta. Klerikalci so svoje glase grofu d' Avernas dali.

Potem se volijo za namestnika odbornikov dr. Gmeiner, Scholz in Remschmid. V deželno komisijo za reguliranje gruntne davka je izvoljen Lohninger.

Zarad deželnega gledališča v Gradci sklene deželni zbor, da se gledališče ne sme na novo zidati, ampak samo popraviti; za poprave se sme potrositi 25000 gld. Najemnik pa mora plačati tako najemščino, da se vloženi kapital poobresti in amortizuje.

Finančni odbor nasvetuje, da se od vlade zahteva: 1. učiteljskim pripravnikom za ljudske šole se naj za časa učenja privolijo vse one prednosti, katere daje brambovska postava teologom; 2. tudi po končani pripraviški šoli naj imajo pripravniki, dokler se

uče za izpite, vse prednosti, katere po brambovski postavi pristujejo kandidatom za ljudske šole, ki že imajo spričevala zrelosti.

Dalje svetuje finančni odbor glede pravice imenovanja učiteljev sledečo postavo: Če deželni fond nad $\frac{3}{4}$ cele svote doplača v okrajni ali krajni šolski fond, ima deželni šolski svet pravico učitelja imenovati, sicer pa krajni ali okrajni šolski svet. Po dozdej veljavni šolski postavi ima namreč to pravico, kdor nad polovico plače učiteljeve plačuje. Na Štajerskem pa skoraj v vseh okrajih dežela več ko polovico šolskih stroškov plača. Vsled tega si je deželni šolski svet prilastil uže na mnogih mestih pravico, da on učitelje imenuje. Do konca lanskega leta je uže 630 takih učiteljskih mest, tedaj nad polovico vseh učiteljev deželni šolski svet imenuje, ostale pa krajni šolski sveti. Po povišanih plačah učiteljskih bode deželni fond v vseh okrajih nad polovico stroškov za učitelje plačal in tako bi okrajni šolski sveti vedno bolj prikrajšani bili v svojem pravu.

Proti predlogu govori šolski inspektor Wretschko, pa tudi Rechbauer in dr. Flek. Naposled je sprejeta resolucija, da se deželnemu odboru naloži vprašanje, kako bi se naj ločila pravica imenovanja učiteljev od dotacije učiteljskih plač, na tanko pretresovati in o tem prihodnjemu deželnemu zboru poročati.

Remschmid poroča v imenu cestnega odbora, da se ima graškemu mestu privoliti 20.000 gld. za napravljenje nove ceste do kolodvora ogerske zapadne železnice. Proti temu govori temeljito dr. Ser nec ter dokazuje

da graško mesto nema nobene postavne pravice za tako doplačo iz deželnega fonda. Dozdaj še nij odločeno, kje bi se imela zidati ta cesta in ko bi se zidala, ne bi zadela toliko stroškov, kakor je izračunjeno v predlogu. Lastniki onih posestev, po katerih bi šla cesta, radi brez povračila oddado od svojih gruntov, kolikor je treba za cesto, ker je potem vrednost ostalega grunta dosti višja. Kljub temu dokazom je bil z malo večino sprejet predlog cestnega odbora.

(23. in poslednja seja 16. januarja zvečer.) Finančni odbor predloži končne sklepe o deželnem proračunu za leto 1874. Vsi stroški znašajo 3,164.660 gold., dohodki 1,380.654 gl., tedaj ostane nepokritih 1,784.000 gl. Naloži se 38% deželne priklade na direktni davek z vsemi državnimi prikladami. Deželnemu odboru se naloži, da se zopet obrne do vlade ter prosi, da vlada privoli naklado na neposredni davek, to je na vžitnino za vino, mošt, pivo in žgane pijače. V drugih deželah, na primer na Kranjskem, se smejo take priklade delati v prid deželnega fonda, samo na Štajerskem vlada tega neče privoliti. Ta resolucija je bila z 28 proti 20 glasom sprejeta.

Finančni odbor svetuje, da se predloženi računski sklep deželnih fondov za leto 1872 potrdi. Deželni odbor mora v prihodnje skušati, da dobiva vsako četrtletno izkaz o zaostali deželni prikladi in sicer po posameznih okrajih.

Reuter poroča o penzijskem zakladu za ljudske učitelje. Proračun kaže v potrebščinah: pokojnine za učitelje 25.000 gl.; za učiteljske vdove 3000 gl., izrejevalni doneski 1900 gl., skupaj 32.000 gl.; pokritje: 2% od učiteljskih plač 8500 gl., $\frac{1}{2}$ % od zapuščin 30.000 gl., skupaj 47.000 gl., tedaj 15.000 gl. nad potrebščine. Celi penzijski fond uže znaša 180.000 gl.

Dr. Gmeiner poroča v imenu dotičnega odseka o rastoči nevarnosti življenja in imetka na deželi. Krivo temu je pomanjkanje intelektualne, naravne in verske odgoje in omike, vsled tega surovost, nevednost, lenoba; dalje sedanji prevrat vseh raz-

mer pridelovanja in pridobljenja; končno so krive občine same, ker se premalo brigajo za policijo v občinah itd. Temu nasproti je treba, da se ljudstvo po šolah izobrazi, pri čem naj posebno tudi duhovščina pripomaga, da se postave spoštujejo in izvršujejo, da se občine bolj zanimajo za javno varnost, da se žandarmerija pomnoži, da se pohajkajoči ljudje zgrabijo in izroče v posilno delalnico i. t. d.

Herman s tem poročilom nij zadovoljen; tem čudneje, ker je večina dotičnega odbora njegove stranke privrženikov bila. Herman pravi, da je vsemu temu krivo slabljenje verske zavednosti in razširjanje socijalnih, religiozних in narodno-gospodarskih načel liberalizma. Temu nasproti stopiti je važneje, nego konfesijonele postave in civilni zakon.

Predlogi odbora so bili potem sprejeti.

Zschok za odbor za občinske zadeve poroča o predlogu zarad spremembe deželnega reda: Deželnemu odboru se ukaže, da ima pretresovati, katere odločbe deželnega reda in deželnega volilnega reda se imajo vsled postave od 2. aprila 1873, (po kateri je osnovna postava o državnem zastopu od 21. decembra 1867 spremenjena) in postave od 2. aprila 1873 (glede volitev udov poslanske zbornice) spremeniti, ali drugače izpeljati. O tem, in o spremembi praviilnega reda za deželni zbor ima deželni odbor v prihodnjem zasedanji poročati in svoje nasvete staviti.

Karlon v imenu konservativnih poslancev izreče, da stoje na stališči prejšnjih let in da morejo preuredbo deželnega zbora samo v tem smislu sprejeti, da se izvrši 19. §. nasproti direktnim volitvam za državni zbor.

Dr. Dominikuš želi pravičnejši volilni red za deželni zbor, po katerem so Slovenci hudo prikrajšani; naj bi se tedaj volilni red tako popravil, da bodo Slovenci dobili toliko poslancev, kolikor jim gre po številu in po državnih in deželnih bremenih, katera morajo v izobiljni meri nositi. Trebalo bi, da se nejasne odločbe popravijo, na primer glede volilnega prava v posameznih volilnih

skupinah, volilnega prava žensk, pooblaščenja itd. Govornik opominja na potrebo, da se volilni okraji složijo po lokalnih in narodnih razmerah, da se volilno pravo razširja po nižjem cenzusu itd. Naj se tedaj deželnemu odboru sploh naloži, da pregleda in nasvetuje popravke v celem volilnem redu in ne samo nekatere točke. Zato predloži, da se deželni volilni red sploh prenaredi in ne samo z ozirom na direktne volitve; naj bi se tedaj izpuštile besede, katere merijo na direktne volitve. Predlog ta nij bil sprejet, ampak celi nespremenjeni predlog odborov.

Za Dominkušev predlog je glasovala desna in nekateri poslanci velikega posestva, proti pa cela levica.

Delavska izobraževalna društva so prosila deželni zbor za denarno podporo. Deželni zbor sklene, da sme deželni odbor 1000 gold. izdati za pospeševanja poduka za delavce.

Končno sledijo navadni komplimenti deželnemu glavarju in poslancem in zbor se sklene z živioklici na cesarja.

Večje občine.

Občina ima podlogo v naseljenji ljudij na določenem kraju in je tako organizem skupine na enem kraju naseljenih ljudij, kakor je država organizem celega naroda, ali več narodov skupaj. A občina in država si niste dva protivna organizma, nego se ujemata, imata tako rekoč enak cilj, materijelni in duševni blagor svojih udov, samo da vsaka v svojem področji in v svoji raztegnenosti ali omejenosti. Občina je prav za prav prvi začetek države in posebno pri starih Slovanih s prva druge organizacije nij bilo. Zatorej je uredjenje, prospeševanje ali zane-marjevanje občinske organizacije posebno dan denes, ko ves svet napredovati hoče in ko noben narod ne sme zaostajati, prevelike važnosti ter zasluži pozornosti vsacega domoljuba.

To so izpregledali tudi naši zastopniki in deželni postavodajalci. V zadnji sesiji so trije deželni zbori, kjer Slovenci sedé, šta-

jerski, goriški in kranjski, imeli vprašanje v pogovoru, kako naj so naredba občine zboljša. Povsod je pa ena misel na površji bila, namreč, da se morajo male občine odpraviti, v večje se zložiti, da bomo tako imeli samo velike občine. Štajerski deželni zbor je to načelo sprejel, in po vsestranski razsodbi pride drugo leto zopet na vrsto ter bode brez dvombe zakon postalo. Gotov sklep za velike občine je naredil goriški zbor. V kranjskem deželnem zboru pak je bila narejena resolucija na predlog Afaltretna in dr. Zarnika, da ima kranjski deželni odbor uže davno od zbora skleneno postavo v zloženji malih občin v velike na Kranjskem prej moči, izvršiti.

Da male občine ne veljajo nič, kaže na priliko kar prée dopis iz Vižmarja. Koliko malostnih šikan, koliko krivice in nerazuma se tu godi po hribskih malih občinah, kjer župan niti čitati ne zna, kako bode potem vedel, kaj sme in kaj ne sme. Dosti malih občin je, v katerih nij nobenega za županje sposobnega človeka, torej se izvoli, kateri je. Ker tak župan ne more in ne zna sam delati, je vedno in za vsako malost na potu k daljnemu c. kr. okrajnemu glavarju, kateri tako edini županjuje, kakor hoče. Občina ne more in neče pisarja plačati, tudi županu ne stroškov povračati, on zanemarja svoja dela — in tako nij ne gospodar ne župan. Občinska postava, kakoršno je deželni zbor sklenil in cesar potrdil, je menda za te naše male občine zato dana, da se ne izpolnuje, ker je „mali“ župani niti ne razumejo in dostikrat se niti ne brigajo za njo. Mi vemo za občine, kjer nij bilo še nikdar nobene odborove seje, nikdar nobenega postavnega sklepa in vendar je šlo vse „po starem“ naprej, šlo kakor šlo.

Vse te nedostatke in napake bi odpravile velike občine. Med 3000 dušami bode laglje dobiti sposobnega župana, nego med 300 ali celo 100. Velike občine bodo lahko plačevale izučene občinske tajnike, ki bode občinska uradna dela opravljali in potem ne bodo c. kr. glavarji vsegamogočni, kakor so dozdaj. To vidimo povsod, kjer so male ob-

čine iz lastnega nagiba uže res v eno veliko zedinile se, kakor se je to zgodilo na mnogih krajih.

Zakaj se torej postava o zedinjenji malih v vélike občine ne izvede povsod na Kranjskem? Zakaj je treba o tem resolucije deželnega zbora? Kaj naš deželni odbor mečká s svojim lastnim detetom?

Govori se, da zato, ker zopet ta dr. Costa zavira. Vsi jezuitje so namreč za male občine, ker jim je do tega, da ljudje neumni ostanejo, ker se potem rajši vladati dajo. Za to je pa še advokat jezuitov za male občine. Nekdaj nij bil, to je res, ali tačas je bil še menje verziran. — Radovedni smo, ali se bode kdo upal zdaj slovesno izrečeni volji deželnega zbora ustavljati se!

Domače stvari.

— (Slovenci v Ameriko.) Iz Gorij na Gorenjskem se nam piše: Iz našega kraja se zopet več posestnikov in družih ravna na pomlad iti v Ameriko. Vedno slaběji zaslužek, še več pa vabljive, veliko srečo obetajoča pisma od naseljencev v Ameriki so uzrok tega preseljevanja. Ako pomislimo, da oni, ki so se uže pred leti tje preselili, še dosedaj svojim sorodnikom nijso nič od svojih američanskih denarjev sem poslali, in se še vedno darovi v naši deželi za Ameriko pobirajo, je malo verjetno, kar oni o svoji sreči pisarijo, in marsikateri tukaj uže sodi, da jim je ondi dolg čas po prijateljih in po svoji rojstveni deželi.

— (Ljubljanske šole) so se sicer včeraj začele, toda učitelji tožijo, da mnogo učencev nij v šolo prišlo, ki sicer nemajo koz, a stanujejo po hišah, kjer so kozavi bolniki. Vsem takim je pa prepovedano v šolo priti.

— (Sneg) se nam je okrog Ljubljane uže spet v nedeljo popoldne in v ponedeljek dopoldne silil, a se je spet premislil, ter nij šel. Včeraj smo imeli najlepši pomladanski dan.

— (Od sv. Jurja pod Rifnikom) nam naročnik posestnik piše obširno tožbo, da je svet uže tako daleč prišel, da tam v

bližini uže ženske službenice — — tabak kade! Pač bolezen, v kateri tudi nij želeti, da bi se razširila. Razposajeni mladi mestni koketki smemo cigaretko v ustih še odpustimo, posebno, ako je kadilka lepa; a da bi nam dekleta cigaro v zobéh postelje prestiljale, ta napredek prepuščamo 21. stoletju.

— (Iz kranjskega okraja) se nam piše: V Naklanski fari posebno v vaseh Strahinj in Cegelnica uže čez en mesec koze tako hudo razsajajo, da nij skoraj hiše, kjer imajo kaj otrok, da bi koz ne imeli, ne eden ali pa dva, nego vsi otroci, kar jih je pri biši, in tudi odrastelih so se uže začele prijemat. Veliko otrok je uže za njimi pomrlo, pa dosedaj večjidel taki, (kakor jih je v tej fari zelo veliko,) ki nijso stavljenih imeli. Tudi se pripoveduje, da jih imajo taki ki imajo stavljenje, bolj malo in ne tako hude, kakor tisti, ki nemajo stavljenih.

— (Iz Žabnice pri Loki) se nam piše: Ko se je pretečeni vtorek zvečer poštni vlak po Rudolfovi železnici proti Loki peljal, pade nekemu malo vinjenemu popotniku, Ljubljčanu, ki je skozi okno gledal, klobuk z voza na tla. Mož hitro vrata odpre, z vlaka za klobukom skoči ter z vso močjo telebi na tla. Sopotniki so ga videli, da je na tleh obležal, vendar pravijo, da se nij ubil.

— (Požar). 27. t. m. okolo poludne je kmetu A. Hladetu iz Rese v št. rupertskej občini na Dolenjskem hiša in kozolec pogorel. Ker je najprej začelo v kozolci goret, sumi se, da je nekdo nalašč zažgal. Rešiti nijso mogli ničesa, kakor živino in od enega prešiča meso. 25. t. m. pa je pogorel malin pod Kalom v št. janški fari.

— (Stekla krava.) Blizu Maribora je pretečene jeseni pri neki vincariji domači pes kravo v gobec ugriznil, katera je — kakor „Gosp.“ pripoveduje — te dni hudo začela pihati, se peniti in vdelaovati, dokler nij za steklino poginila. Z mrho se je zgodilo, kakor je politična gospôška naročila. Druge nesreče nij bilo.

— (V Mokronogu) je bil 1. t. m. zopet precej hud potres.

— (Volkovje) se klatijo po Dolenjskem. Pod Gabrom blizu Višnje gore je bil neki volk podavil uže več ovac in psov. Ker je uže mnogo škode učinil, so ga večkrat lovili, a nikoli nij bil toliko prijazen, da bi se bil prikazal. — Ravno tako se nam od Krke poroča, da so tam letos volcje uže črez sto goldinarjev škode storili, a lovci jih nijso mogli zasačiti, da-si si vedno prizadevajo.

— (Neznani mrtvec). V gostilnici Volšlagerjevi v Mariboru so 25. januarja v sobi našli gosta, ki je čez noč umrl. Ker nij imel nič pisem pri sebi, ne ve se, kdo je ta popotnik bil.

— (Nesreča.) Iz Planine 30. jan. se nam piše: Denes popoldne so pripeljali Unčanje v tukajšne malne krle na žago. Ko so jih izkladali, sprožila sta se dva na nasprotno stran voza ter zraven stoječega 13 letnega dečka na tla podrla in ga tako pomčkala, da je na mestu mrtev obležal. — Pred nekaterimi dnevi pobil se je — kakor čujemo — tudi neki mož iz Strmce zelo nevarno pri nalaganji krlov v knezevem gozdu.

— (Svoje dete umorila) je neka ženska v Zagradci pri Krki na Dolenjskem pred nekaj dnevi, ter ga zakopala na cerkvenem pokopališči, a tako površno, da so ljudje, ki so k maši prišli, videli iz zemlje moleča kolenca. Naznanili so to g. fajmostru, ki je dal otroka izkopati. Na večer je prišla k njemu hudodelnica, katerej vest nij dala miru; rekla je, da je bilo dete mrtvo rojeno, potem pa se je udala, da je bilo živo. Odpeljali so jo h kresijski sodniji v Novomesto.

„Sl.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

Cesar naš pojde 11. febr. v Rusijo. Spremi ga tudi Andraši.

V **državnem zboru** je po štenji „N. fr. Presse“ zdaj vstopilo 316 poslancev, klub levice šteje 88 udov, centrum ima 54 udov, „fortschritt“-ov klub, ali nemško-nacionalci imajo 57 udov, Poljaki 44 in „pravna“ stranka ima 30 udov, Čehov je 8, Slovenci 4, itd. Ustavoverna stranka ima torej več nego dve tretjini.

Odbor za nasvet Fuxov o odpravi časninarskega štempla je sklenil nasvetovati državnemu zboru, da se odpravi novinski štempel od 1. januarja 1875 počenši.

Letno poročilo **ministerstva** za kultus in nauk prinaša tikoma razdeljenja onega pol milijona, ki ga je preteklo leto državni svet za duhovenstvo odločil, zanimive stvari. Priložilo je z vsem 5976 duhovnikov, od katerih se je 4809 podelilo 489.122 goldinarjev. Prosilcev je bilo več kakor lani. Letno poročilo konstatira, da se je leta 1873 manje prošinj odbilo, kakor l. 1872, zraven tega pa je dobilo preteklo leto „tudi več takih duhovnikov podpore, ki je l. 1872 zaradi nekorektnega vedenja nijso zaslužili“.

„**Vaterland**“ poroča, da dobode bojevalna cerkev v Avstriji izdatno pomoč. Naselili se bodo namreč v našem cesarstvu oni škofje, ki jim na Pruskem ne kaže več ostati. Tako bo škof bratislavski, Förster, na avstrijski del svoje škofije retiriral se, in tudi poznanski mučenik Ledochowski se bode skrtil v senco olomuške krive palice pred nemškimi Dijoklecijanom. Ako se potrdi, kar pišejo nekateri pruski časniki, da se bodo vsi odstavljeni škofje iz dežele izpodili, potem bodemo imeli takraj črno-rumenih kolov majhen koncil, ki bo znabiti tudi naši vladi malo nagajal, kakor pruski.

Oficijozna „**Montags-Revue**“ pravi, da nij res, da bi bil v ministerstvu kak razpor. Nasprotno pa drugi listi trde, da je razmera med Banbansom in de Pretisom zelo napeta.

Ogerska vlada misli razglasiti imena vseh onih, ki nijso še davkov plačali. „Magyar Pol.“ javlja, da ministerstvu dohajajo vedno izkazi o zastalih davkih. Kadar bodo date sestavljene, se bodo imena vseh, ki so več kot 500 gld. na davkih dolžni, v uradnem listu razglasila. Uže iz dat, ki so dozdej v ministerstvo došle, se vidi, da ne ostaje ubogo ljudstvo davke dolžno, nego da so bogatini oni, ki so tikoma izpolnjevanja državljanjskih dolžnostij najbolj leni. — K ministru kupčijstva je šla hrvatska deputacija, ter ga je interpelirala, zakaj so po hrvatskih deželah odstavljajo hrvatski sinovje na železnicah, ako ogerskega jezika ne znajo. Minister jim je odgovoril, da bo skrbel, da se ne bo nikomur zaradi tega krivica godila, in da je uradni jezik na vseh hrvatskih železnicah hrvatski, ne pa magjarski.

Ogerski „Ellenör“ piše o sedanjih razmeri med Ogersko in Hrvatsko: Ne da bi bili mi proroki, moramo vendar reči, da je

odpravljen je županov za Hrvatsko velike vrednosti, in nikakor se ne sme trditi, da bi bil to mahljej po Ogerski, kajti kolikor je nam znano, je 5 velikih županov na strani sedanje vlade. Tudi aristokratija se nij hotela s tem odpraviti, češ, da z Ogersko simpatizira, kajti od 8 odpuščenih velikih županij je samo eden grof, grof Orsić. Čemu bi premišljevali, na koliko imamo prav, na koliko ne, kaj se bomo mešali v njihovo notranjo avtonomijo. To je gotovo, da s tem ničesa ne pridobimo; Hrvatska je zadovoljna in mirna, mi pa imamo doma dosta dela, ki nam je bolj mari, in ki nas ima bolje zanimati.

Zakonska osnova o iztočni železnici, katero je vlada predložila ogerskemu saboru, sprejeta je v 8 saborskih odsekih, v 9 pa z večino enega glasa odbita.

Vnanje države.

V *francoski* narodni zbornici se dela nova stranka, katere voditelj je, kakor se ima misliti uzrok, princ Napoleon, „rudeči princ“, kakor se mu v konservativnih krogih pravi. Namen te stranke nij, da bi se cesarstvo restavriralo, nego da bi princa kot prezidenta republike Francoski na vrh postavili. Ta stranka ima baje precej veliko denarja. Obrnila si bo v prid antiliberalne in antiklerikalne težnje sedanje francoske vlade, in se bo posebno na one bonapartiste opirala, ki o ultrakonservativnem mišljenju v Chislehurstu ničesa noče vedeti. Emile Ollivier se šteje k novi stranki. Princ Napoleon motivira organizacijo s tem, da bi bilo nespamentno in nepatrijotično, da bi se zamotana osoda Francoske izročila ženski, ki ima le o toaleti znanosti, ali mlademu, neizkušenemu dečaku, ki je komaj 18 let star.

Angleška *sympathie-meetinga* za Nemčijo sta imela popolno protestantovsko in antipapistično podobo. Govorniki so govorili jako strastno proti rimski cerkvi kot proti taki, ne pa zaradi njenega absolutizma. „Times“ k temu omenjajo: „To nij pravi izraz Angleške v velikem vprašanju. Olikani v deželi ne delajo Bismarcku te krivice, da bi njegov boj proti katoliški religiji kot tak smatrali. Tudi pismo cesarjevo se je proti temu uže zavarovalo, in Nemčija naj bo prepričana, da Angleška, kot taka nema simpatij proti intoleranciji, in da nemškega boja proti ultramontanizmu nema samo za preprič med dvema nasprotnima sektama.“

Na *Angleškem* je dozdej izvoljenih 20 liberalcev in 28 konservativcev.

Iz Berlina se poroča, da so se razmere med Italijo in *Nemčijo* zelo poostrole zadnji čas. Nemčiji nij prav, da Italija nij naredila njenega koraka proti Lamarmori, in da od parlamenta nij terjala, naj Lamarmoro preganja. Italijanski kabinet, je rekel, da si nij bil večine svest. Nasproti pa bo Lamarmora tožil, ne ve se koga? Bismarcka? — Poslanec Malinekrodt, ki je Bismarcka napadal, zdaj pravi, da je pismo, ki ga je glava pravonarjev, Weiss-Starkenfels v katoliškem kazinu v Linciu bral, falsifikat, da on nij likdar Starkenfelsu pisal.

Gospodarske stvari.

Gobe

so ena najboljših jedi, ki nam jih daje rastlinstvo. V novejšem času je profesor Miklavž Sokolov v Petrogradu sporočil vrednost nekaterih gob, in sicer navadnega jurija, lesičice in zajčjega parkeljca. Iz teh poročil posnemamo, da imajo te suhe gobe 66 do 76 procentov gnjilčevih in 39 6 do 45 6 procentov snovi. Po tem takim presegajo gobe vse druge rastlinske jedila in skoro tako redijo, kakor meso. Zavaljo tega so gobe v mnogih krajih, zlasti na Ruskem, priljubljena postna jed. Tudi fosforne kisline in kalija, ki je hrani potreben, imajo dosti v sebi. Zato svetujemo, naj se bolj pridno pobirajo in jedo, ne pa da bi se, kakor se večjidel godi, pustile v hosti segniti. Varčnosti je povsodi treba, posebno pa še dandanašnji, in natura gotovo ne pusti nobene rastline zato rasti, da bi človeku ničesa ne koristila, samo porabiti jo mora človek znati. „Stvarnica vse ti ponudi, le jemat' od nje ne zamudi,“ je pel naš prvi pesnik Vodnik.

Ako živino napenja,

je proti temu dobro sredstvo kolesnik ali mleček, ali, kakor drugod pravijo, pasje mleko. Vse izkušnje s tem zeliščem so imele izvrsten vspeli, da nij bilo treba njenega drugega zdravila rabiti. Ako žival napeta s paše pride, naj se hitro napuli mlečka in naj se naredi iz njega kakor jajce velika kepa. Ker je mleček zelo grenak, in ga žival na noben način noče prostovoljno jesti, mora jo prijeti močan mož za gobec, ji ga odpreti in ga tako dolgo odprtega držati, da ji drug človek omenjen klopčič mlečka v goltance potlači. Ako se je to zgodilo, morata dva človeka od obeh strani z obema rokama živini trebuh tlačiti, tako dolgo, da začne vetrovi od nje iti. Ako se to zgodi, začne žival tudi kmalu blato iz sebe spuščati in je popolnem rešena.

Odpravljanje sovražnikov in boleznij sadnih drevesc.

Ako zajec ali tudi koza ne obeli debla čez polovico, še ga je mogoče ozdraviti. Celo rano treba gladko obrezati in jo dobro namazati z vrtnarskim voskom, ali pa jo obveži z mešanico, ki je iz ilovice, govejaka in nekoliko pepela. To se mora nemudoma zgoditi, dokler se še ne zasuši rana, ki jo je naredila žival, sicer se rana širi. Ako je pa rana čez polovico debla, zastonj je vsako zdravilo. V takem slučaju pa odreži debelece pod rano in je iz nova požlahtni, ako je mogoče; rano pa do tega časa imej namazano.

Da se zajec ne drzne k drevescu, pobeli je 4 črevlje visoko z apnom. Za to tudi velja goveja kri, ali saje, ali pa ilovica, kakor tudi govejak.

Miši često jako škodujejo koreninam. Dajo se odpraviti s sirom, ki je namešan s fosforom. To ostrupenjeno reč kaj rade jedo.

Črvi, kateri so hroščev zarod, so tudi jako škodljivi. Kar so mački miši, to so krtom tofi črvi; torej nikar z matiko na krta! Ako primesiš vodi le nekoliko podzemeljskega olja (petroleja), odpraviš je s tem polivanjem. Prišli ti bodo tudi vsi črvi na površje, ako zemljo zmoočiš z vodo v kateri imaš stolčene orehove liste. Potem ti jih lahko kure pozobljejo.

Ako pa hočeš hrošča pokončati, namaži čeber s kotranom ali s smolo, postavi na dno luč pod steklo in deni ga ponoči pod drevje. Kmalu ti začno letati v čeber, od koder ne more leteti.

Listne uši, ki pijo drevesu mozgovino ter je slabe, kakor goveje uši tele, odpravljaj z duhanovo pokuho, ali s petrolejem namešano vodo, ali z „žajfnico“; posebno izvrstno je škrlovo olje zmešano s polovico gorečičnega olja.

Košeniiljka je tudi neka (rudeča) uš, ki pije uže bolnemu drevesu mozgovino. Najizvrstnejše sredstvo zoper to živalico je belež iz šele ogašenega apna.

Rak, užig in smola se malo kedaj nahaja pri mladih drevescih. Užig se nahaja le na skorji, rak pa v lesu. Koža ali les je zaradi užiga črne barve. Nahaja se najraje po jablanah. Uzrok tej bolezni je nespametno cepljenje v sklad ali pa preobilna mokrota v tleh. Tak vrt naj se torej podre-naži ali pa mlada drevesca naj se presade na osušne prostore. Užgan les naj se čisto izreže in zamaže rana z vrtnarskim voskom

ali pa s katranom. Rak se tudi sploh po jablanah nahaja in se tako odpravlja, kakor užig. Uzrok mu je najčesče mokrota; pa tudi premastno gnojenje, ki drevesu sok prejsko zgosti, in nespametno cepljenje ga naredita. Proti smoli, ki se sploh po kosčičnatih drevesih nahaja, so tista zdravila, ki so proti raku in užigu. Dobro pa je tudi, da se takemu drevesu po dolgem koža pre-reže, kakor tudi to, da se smolišče z gorko vodo izmiva, in ko jenja teči smola, zamaže naj se rana.

Razne stvari.

* (Predrznost vrabcev,) ki je znana po mnogih pregovorih, se je zopet enkrat jasno pokazala. Neki vrtnar je na črešnjem drevesu postavil slamnatega moža, katerega je oblekel v staro sukno s prav velikimi žepi na straneh. To je storil, da bi svoje zgodne česnje varoval pernatih tatov. Ko so česnje minule in je mož slamnatega strahu s črešnje jemal, najdel je v njegovih žepih samo vrabčeva gnezda!

* (Na plesu umrla.) V Pragi je bil 23. t. m. eleganten ples. Ena najljubeznivejših plesalk, 36 letna gospa stotnika Hrn-cira je po hitrem plesu uže okolo 10, ure zvečer v omedlevico pala; nesli so jo v garderobo in tam je naglo umrla. Ker se je drugim plesalkam in plesalcem ta smrt prikivala, niso bili moteni in so se po svoje življenja veselili v plesu do ranega jutra.

* (Ogenj v rudniku.) V Kladnem na Češkem je pod zemljo v premogovem rudniku ogenj nastal. 14 delavcev se nij moglo prej rešiti, predno je leseno rudniško poslopje izgorelo. Potem so jih onesvestene izvlekli in s težavo k življenju obudili.

* (Umeteljnik - samomorec.) Nek mizar v Desenzanu na Italijanskem po imenu Valentino Brunoris je posebno rad vino pil. Od nature je imel posebno ročnost v narejanji mašin, ki jih je tako nataanko sestavil kakor najbolj študiran tehnikar. Ko je preživel komaj polovico človeškega življenja, je hotel še v svoji zadnji volji pokazati, kak ženi je. Naredil je sam za-se nekako gilotino, in nekega dne je šel, nič posebno žalosten od prijateljev v svojo delavnico, kjer si je s svojimi mašino tako dobro glavo od telesa odbil, da je več metrov daleč skočila.

* (Nesreče na morji.) Blizu Scilly-otoka v tistem oceanu se je razbila ladija „Minehaha“, kapitan in osem namorščakov je mrtvih. — Blizu Poortlanda ste trčili dve

veliki ladiji ena na drugo, in sicer danski parobrod „Vera“ na nemško barko „Haydn.“ Nemška barka se je prekucnila na stran, vendar so se vsi ljudje rešili razen enega dečka. Tudi danski parobrod je hudo oškodovan.

* (Samomor) V Cüriku na Švicarskem se je pred nekaterimi dnevi ustrelil baron Gablenc. Bil je ta sloveč avstrijski general. Zjutraj so ga našli znak ležečega na postelji, desnoroko je imel stegneno, z levo pa je tik strašne rane revolver pritisnen imel. Pri njem se je našel listek, na katerem je bilo zapisano: „Več časa me uže mučijo strašne misli, in več mesecov uže nijsem zatisnil očesa. Moje zadnje misli so pri mojih dragih; vendar, mera je prepolna, umreti moram.“ Strašne zgube pri igri in veliki dolgovi so mu k temu strašnemu koraku povod dali. Pred smrtjo je še sam na Dunaj telegrafiral, da se bo ustrelil.

* (Amerikansk dvoboj.) V Bambergu se je 19. t. m. ustrelil mlad študent Wolfgang Hartung. V njegovi listnici so našli pismo, v katerem staršem poroča, da se je moral ustreliti, ker je prevzel z nekim tovarišem zarad prepira amerikansk dvoboj, da, kateri med njimi črno kroglo vleče, ustrelil se sam.

* (Netjak ministrov obešen.) V Belgradu je bil te dni neki Nesić iz Osjeka obešen zavoljo tatvine. Nič mu nij pomagalo to, da je eden zdanjih srbskih ministrov njegove strije.

* (Ruska mesta.) V Rusiji je 2919 mest. Med temi ima Petrograd 667.000, Moskva 611.000, Varšava 286.000, Odesa 180.000, Kišenjev 105.000, Riga 102.000 prebivalcev. Med 100.000 in 50.000 prebivalcev imajo mesta Taškend, Saratov, Vilna, Kiev, Nikolajev, Kazan, Tiflis, Tula, Berdičev in Harkov.

Tržna poročila.

Z Dunaja 31. jan. Kupčija je mlačna kakor po navadi. Tudi zadnji teden se je vsega skupaj prav malo prodalo, pšenice komaj 20.000 vaganov. Cene so ji celo pri lepih sortah za 5—10 kr. pale. Reži je bilo veliko na trgu, kupcev za njo pa malo. Zato je za 15 kr. padla. Prodali so je 7000 vag. Ječmena se je malo prodalo, pa tudi malo na trgu bilo, tako da je za 10 kr. poskočil. Prodalo se ga je 12000 vaganov. Koruza je tudi poskočila, pa je je malo bilo. Oves se je za 3 do 4 kr. podražil.

Iz Budapešte 31. jan. Pretekli teden je bil semenj od začetka bolj prijeten; kupci so bili prve dni dobre volje, za to se je prve dni za dobro pšenico tudi za 5 do 10 kr. več dobilo, kakor koncem preteklega tedna; toda v teku tedna je kupčija postala mlačna, ker so se malini pusto držali. Pri tem se nijso zgubili početkom tedna dobljeni krajcarji, nego je pšenica celo za 10 kr. padla. Prodalo se je je 60.000 centov. Reži se je še le koncem tedna 3 do 4.000 vaganov prodalo, po slabi cen. Ječmen se je v vseh sortah dobro držal, in le, ker se ga je malo pripeljalo na trg, je bil semenj slab, da se ga je samo 15.000 vaganov prodalo. Koruze se je več pripeljalo, kakor je je bilo treba, pa vendar so jo kupci po starih cenah plačevali, in so kakih 10.000 centov poknpili. Ovs a je v magacinih čedalje manje, ne pripelje se ga pa tudi ne veliko, za to so morali kupci 2 do 4 kr. več privoliti, in so ga 15.000 vaganov vzeli. Prosa se je nekaj prodalo po 4 gl. 85 kr. do 5 gl., pšeno po 8 gl. — Sočivje ima še vedno malo kupcev, in je po navadnih cenah bilo.

Tržne cene.

V Ljubljani 4. februarja 1874.

Pšenica 7 gl. 20 kr.; — rež 4 gl. 80 kr.; — ječmen 4 gl. — kr.; — oves 2 gl. 30 kr.; — ajda 4 gl. 50 kr.; — prosó 4 gl. 80 kr.; — koruza 4 gl. 90 kr.; — krompir 2 gl. 90 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr. — masla funt — gl. 58 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 34 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 30 kr.; — sena cent 1 gl. — kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gl. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

V Gradcu 4. februarja: Pšenica 8 gl.; 80 k.; — rež 5 gl. 80 kr.; — oves 2 gl. 20 kr.; — koruza 4 gl. — kr.; — ajda 3 gl. 65 kr.; ječmen 2 gl. 10 kr.

V Mariboru 4. februarja: Pšenica po 7 gl.; 70 kr.; — rež po 4 gl. 76 kr.; — ječmen po 0 gl. — kr.; — oves po 2 gl. 20 kr.; — koruza 4 gl. 50 kr.; — pšeno 6 gl. 46 kr.; — ajda 3 gl. 70 kr.; proso 4 gl. 40 kr.; — krompir 1 gold. 80 kr.

Iz Ptujja 4. februarja: Pšenica 7 gl. 10 kr. rež 5 gl. — kr.; ječmen 4 gl. 50 kr.; oves 2 gl. 15 kr.; koruza 4 gl. 40 kr.; ajda 3 gl. 30 kr.; proso 4 gl. — kr.; krompir 1 gl. 80 kr.; seno 1 gl. 90 kr. cent; slama 1 gl. 15 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 1. feb. 75. 81. 90. 6. 62.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankovcih.